

Kruševac, Srbija
30. maj - 1. jun 2018

8. SIMPOZIJUM

Hemija i zaštita životne sredine

sa međunarodnim učešćem

ENVIROCHEM 2018

8th SYMPOSIUM

Chemistry and Environmental Protection

with international participation

Knjiga izvoda

BOOK OF ABSTRACTS

Srpsko hemijsko društvo
Serbian Chemical Society

Sekcija za hemiju i zaštitu životne sredine
Environmental Chemistry Division

8. Simpozijum
Hemija i zaštita životne sredine

sa međunarodnim učešćem

8th Symposium
Chemistry and Environmental Protection

with international participation

KNJIGA IZVODA
BOOK OF ABSTRACTS

Kruševac 30. maj - 1. jun 2018

Naslov KNJIGA IZVODA
8. simpozijum Hemija i zaštita životne sredine

Title BOOK OF ABSTRACTS
8th Symposium Chemistry and Environmental Protection

Izdavač Srpsko hemijsko društvo
Karnegijeva 4/III, Beograd, Srbija

Publisher Serbian Chemical Society
Karnegijeva 4/III, Belgrade, Serbia

Za izdavača Vesna Mišković - Stanković, predsednik Društva
For the publisher President of the Society

Urednici Vladimir Beškoski, Jelena Savović,
Editors Miloš Momčilović

Tehnička prirema Sanja Živković
Technical assistance

Štampa DualMode štamparija, Beograd
Printed by

Tiraž 120 primeraka
Circulation 120 copies

ISBN 978-86-7132-068-9

POČASNI ODBOR

HONORARY COMMITTEE

Petar Pfindt
Dragan Veselinović

Mirjana Vojinović-Miloradov
Dragan Marković

NAUČNI ODBOR

SCIENTIFIC COMMITTEE

Ivan Gržetić, predsednik
Ilija Brčeski, potpredsednik
Vladimir Beškoski
Branimir Jovančičević
Tanja Brdarić
Vera Jovanović
Ljubiša Ignjatović
Aco Janićijević

Mira Aničić Urošević
Aleksandar Popović
Vladan Joldžić
Milica Balaban
Jelena Savović
Dubravka Milovanović
Milena Jovašević Stojanović
Ivana Ivančev Tumbas

Verka Jovanović
Jelena Radonić
Maja Turk Sekulić
Mališa Antić
Miloš Momčilović
Tatjana Šolević-Knudsen
Aleksandra Šajnović

ORGANIZACIONI ODBOR

ORGANIZING COMMITTEE

Bojan Radak, predsednik
Vladimir Beškoski, potpredsednik
Jelena Radonić
Maja Turk Sekulić
Branko Dunjić
Slavka Stanković
Rada Đurović Pejčev
Vladan Joldžić
Branimir Jovačičević
Mališa Antić
Dragan Manojlović
Goran Roglić

Gordana Gajica
Tatjana Šolević Knudsen
Ljubiša Ignjatović
Vesna Zlatanović Tomašević
Marina Mihajlović
Sanja Sakan
Dubravka Relić
Mira Aničić Urošević
Aleksandra Mihajlidi Zelić
Verka Jovanović
Milena Jovašević Stojanović
Ivan Gržetić

Aleksandra Šajnović
Anđelka Tomašević
Sanja Stojadinović
Milica Kašanin-Grubin
Milica Marčeta Kaninski
Vladimir Nikolić
Gvozden Tasić
Marija Lješević
Branka Lončarević
Aleksandra Žerađanin
Kristina Joksimović

IZVRŠNI ODBOR

EXECUTIVE COMMITTEE

Jelena Savović, predsednik
Dubravka Milovanović, potpredsednik
Sanja Živković, izvršni sekretar
Maja Milanović

Miloš Momčilović
Ivana Perović
Tijana Milićević

STUDENSKI ODBOR

STUDENTS COMMITTEE

Sladana Savić, predsednik
Jelena Aleksić
Boško Vrbica
Katarina Kojić
Nada Vidović

Marko Jovanović
Milan Bukara
Luka Miladinović
Nataša Sekulić
Marija Ćurčić

POSTER PREZENTACIJE

POSTER PRESENTATIONS

PP1/1 Assessment of influential factors on the geochemistry of the soil-biota system in the Prašnik forest

Maja Ivanić, Gordana Medunić, Željka Fiket, Gordana Marović, Jasminka Senčar, Martina Furdek Turk, Goran Kniewald

PP1/2 Procena stepena kontaminacije toksičnim elementima zemljišta oko industrijskih objekata Srema: Ksp ef faktor

Maja Poznanović, Sanja Sakan, Dragan Manojlović, Sandra Škrivanj

PP1/3 The Electrochemical Behaviour of Purpurin in an Aqueous Solution of LiNO_3

Jelena Senčanski, Maja Pagnacco, Stevan Blagojević, Milica Vujković

PP1/4 Oscillatory Reaction as a Tool to Determine Purpurin Concentration

Kristina Stevanović, Jelena Maksimović, Jelena Senčanski, Stevan Blagojević, Milica Vujković, Maja Pagnacco

PP1/5 Adsorpcija estrogenih hormona na modifikovanim ugljeničnim tkaninama

Danijela Prokić, Marija Vukčević, Marina Maletić, Jelena Rusmirović, Tatjana Đurkić

PP1/6 Karbon kriogel kao adsorbent za uklanjanje Cd(II), Zn(II) i Ni(II) jona iz vode

Marija Vukčević, Marina Maletić, Ana Kalijadis, Biljana Babić, Tatjana Đurkić, Mila Laušević

PP1/7 PAH diagnostic ratio and source analysis in the vicinity of industry sampling sites

Anka Cvetković, Milena Jovašević Stojanović, Dušanka Matijević, Stamenko Dikanović, Nebojša Vuković

PP1/8 Monitoring industrijskog zemljišta na teritoriji Republike Srbije

Stamenko Dikanović, Anka Cvetković, Nebojša Vuković, Dušanka Matijević

PP1/9 Human health risk assessment due to heavy metals in surface soil surrounding "Nikola Tesla A" thermoelectric power plant

Milan Tanić, Mirjana Čujić, Marko Daković, Ljiljana Janković Mandić, Snežana Dragović, Denis Dinić

PP1/10 The evidence of hopane producing microbial communities in Kovin lignite deposit (Serbia)

Danica Mitrović, Nataša Đoković, Dragana Životić, Achim Bechtel, Ksenija Stojanović

POSTER PREZENTACIJE
POSTER PRESENTATIONS

Karbon kriogel kao adsorbent za uklanjanje Cd(II), Zn(II) i Ni(II) jona iz vode

Carbon cryogel as an adsorbent for removal of Cd(II), Zn(II) and Ni(II) ions from water

Marija Vukčević^{1a}, Marina Maletić², Ana Kalijadis³, Biljana Babić⁴, Tatjana Đurkić¹, Mila Laušević¹

¹Tehnološko-metalurški fakultet, Univerzitet u Beogradu, Beograd, Srbija

²Inovacioni centar Tehnološko-metalurškog fakulteta, Beograd, Srbija

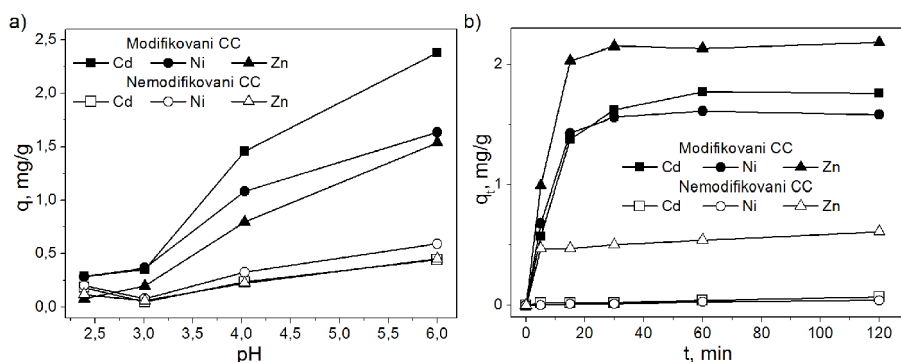
³Institut za nuklearne nauke "Vinča", Univerzitet u Beogradu, Beograd, Srbija

⁴Institut za fiziku, Univerzitet u Beogradu, Beograd, Srbija

^amarijab@tmf.bg.ac.rs

Zagađenje vodenih tokova teškim metalima je jedan od najakutnijih ekoloških problema današnjice. S obzirom na to da teški metali nisu biorazgradivi, oni se akumuliraju u životnoj sredini i na taj način ulaze u lanac ishrane ljudi i životinja, pa kao veoma toksične materije, mogu izazivati niz opasnih i često neizlečivih bolesti. Iz tog razloga, istraživači godinama u nazad razvijaju nove i usavršavaju postojeće tehnike za prečišćavanje otpadnih voda od ovih zagađujućih materija [1]. Za prečišćavanje vode zagađene teškim metalima mogu se koristiti različite metode: hemijska precipitacija, elektrohemijski tretmani, filtracija, reverzna osmoza, jonska izmena, membranski procesi, adsorpcija. Jedna od najčešće korišćenih je adsorpcija, koja zbog mogućnosti regenerisanja adsorbenta, odgovarajućim desorpcionim procesom, predstavlja veoma efektivnu i ekonomičnu metodu. Zahvaljujući razvijenoj specifičnoj površini i poroznosti, kao i prisustvu funkcionalnih grupa na površini, različiti ugljeni materijali pokazuju visoku efikasnost u uklanjanju teških metala iz vode. Karbon kriogel (CC) predstavlja ugljeni materijal razvijene mezoporoznosti čije se adsorpcione karakteristike mogu poboljšati optimizacijom i kontrolisanjem parametara dobijanja. U ovom radu je ispitana mogućnost uklanjanja jona teških metala (Cd^{2+} , Ni^{2+} i Zn^{2+}) iz vode, korišćenjem karbon kriogela i hemijski modifikovanog karbon kriogela.

Prvi korak u sintezi karbon kriogela je polikondenzacija rezorcinola i formaldehida, u prisustvu natrijum-karbonata kao katalizatora. Organski kriogel pripremljen je sol-gel tehnologijom uz naknadno sušenje postupkom zamrzavanja, dok je karbonizacija organskog kriogela vršena u inertnoj atmosferi argona na temperaturi od 800 °C [2]. U cilju poboljšanja adsorpcionih karakteristika karbon kriogela, izvršeno je hemijsko modifikovanje korišćenjem 5 M HNO_3 . Karakterizacija materijala izvršena je merenjem specifične površine BET metodom, određivanjem tačke nultog naelektrisanja metodom masene titracije, kao i određivanjem vrsta funkcionalnih grupa prisutnih na površini materijala, metodom infracrvene spektroskopije sa Furijeovom transformacijom (FTIR). Ispitan je uticaj pH vrednosti rastvora, početne koncentracije jona metala u rastvoru, kao i vremena kontakta na adsorpciju teških metala uzorcima karbon kriogela.

Slika 1. Zavisnost adsorpcionog kapaciteta uzoraka karbon kriogela od: a) početne pH vrednosti rastvora jona teških metala i b) vremena kontakta

Primenjenom hemijskom modifikacijom karbon kriogela ne dolazi do bitnijih promena u specifičnoj površini i poroznosti materijala. S druge strane, ovim postupkom dolazi do izmene površinske hemije materijala, uvođenjem novih, i povećanjem broja postojećih kiselih površinskih grupa, što je pokazano FTIR analizom i smanjenjem vrednosti tačke nultog naelektrisanja sa $\text{pH}_{\text{PZC}} = 9,3$ na $\text{pH}_{\text{PZC}} = 3,1$. Adsorpcija jona teških metala na modifikovanom i nedomifikovanom karbon kriogelu vršena je na $\text{pH} = 6$, jer pri ovoj pH vrednosti materijali pokazuju najveći adsorpcioni kapacitet, a ujedno je izborom ove pH izbegnuta precipitacija hidroksida metala. Izmene u hemiji površine dovode i do izmena adsorpcionih karakteristika karbon kriogela. Kako površinske grupe predstavljaju aktivna mesta za adsorpciju jona teških metala, povećanje količine površinskih grupa kod modifikovanog karbon kriogela dovodi do višestrukog povećanja adsorpcionog kapaciteta.

Zahvalnica: Ovaj rad finansiralo je Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja, Republike Srbije, kroz projekat ON 172007.

Literatura

1. Vukčević, M, Pejić, B., Kalijadis, A., Pajić-Lijaković, I., Kostić, M., Laušević, Z., Laušević, M., *Chem. Eng. J.* 235 (2014) 284-292.
2. Babić, B., Kaluđerović, B., Vračar, Lj., Krstajić, N., *Carbon* 42 (2004) 2617-2624.

CIP - Каталогизација у публикацији - Народна библиотека Србије, Београд

54(048)

502/504(048)

577.1(048)

66(048)

СИМПОЗИЈУМ Хемија и заштита животне средине са међународним учешћем (8 ; 2018 ; Крушевац)

Knjiga izvoda = Book of Abstracts / 8. simpozijum Hemija i zaštita životne sredine sa međunarodnim učešćem, Kruševac 30. maj - 1. jun 2018. = 8th Symposium Chemistry and Environmental Protection with International Participation; [urednici Vladimir Beškoski, Jelena Savović, Miloš Momčilović]. - Beograd: Srpsko hemijsko društvo = Serbian Chemical Society, 2018 (Beograd : DualMode). - 256 str. : ilustr. ; 24 cm

Tekst na srp. i engl. jeziku. - Tiraž 120. - Bibliografija uz svaki sažetak. - Registar.

ISBN 978-86-7132-068-9

a) Хемија - Апстракти b) Животна средина - Заштита - Апстракти c)
Биохемија - Апстракти d) Биотехнологија - Апстракти

COBISS.SR-ID 264762380

Prethodni skupovi iz oblasti hemije i zaštite životne sredine

Previous symposia on chemistry and environmental protection

1. JUGOSLOVENSKI SIMPOZIJUM — Beograd, 1985.
2. JUGOSLOVENSKI SIMPOZIJUM — Vrnjačka Banja, 1993.
  1. REGIONALNI SIMPOZIJUM — Vrnjačka Banja, 1995.
3. JUGOSLOVENSKI SIMPOZIJUM — Vrnjačka Banja, 1998.
4. JUGOSLOVENSKI SIMPOZIJUM — Zrenjanin, 2001.
  2. REGIONALNI SIMPOZIJUM — Kruševac, 2003.
5. SIMPOZIJUM — Tara, 2008.
6. SIMPOZIJUM — Vršac, 2013.
7. SIMPOZIJUM — Palić, 2015.

ISBN 978-86-7132-068-9

9 788671 320689